

ja „Savoy ball“ ning muusikalide vallas annavad tooni lastetükid. Teater näib kohkuvat tagasi opereti kui laulja- ja näitlejatöö suhtes nõudliku ning lavastuslikult ressursimahuka valdkonna ees, mistõttu teatrikülastaja kasvab operetist lahku ega tea enam isegi, mida oodata või soovida.

Estonia mängukavas on lähimenevikus olnud Kálmáni „Tsirkusprintsess“ (2015) ja „Tšaardašivürstinna“ ehk „Silva“ (2010), aga kontsertlavastus sisaldab numbreid ka näiteks operetidest „Sügismanööver“, „Mustlasprimaš“, „Bajadeer“, „Chicago hertsoginna“ ja „Montmartre'i kannike“. Küllalt olulisel kohal on neis (nagu „hõbeajastu“ Viini operetis üldisemaltki) teatav eksootiline element, olgu siis tegemist piirkondliku sise-eksootikaga tšaardaši näol või „Bajadeeri“ idamaa temaatikaga. Alates 1920ndatest leiab ka džässiliku tantsumuusika vastukaja, mille poolest on eriti märkimisväärne „Chicago hertsoginna“.

Operetil on tugev potentsiaal olla päevakajaline, kuid samal ajal hindame seda eriti just teatava ajakohatuse tõttu, mis oma minnalaskmises on peaaegu nihilistlik.

Osalejate nimekirjast nähtub, et mõned vokaalnumbrites ülesastujad peaksid idee poolest sümboliseerima Kálmáni eluloojutustusega haakuvaid tegelasi nende eri eluetapil. Nii näiteks on Janne Ševtšenko krahvinna Ágnes Esterházy ja Helen Lokuta Vera Kálmán nooruses. Niisugused peensused teevad lavastuse esmapilgul üsnagi keeruliseks. Siinkohal tasub aga taas meenutada, mida on väitnud lavastaja sügavamõtteliste peidetud tähenduste otsimise kohta, ja võtta need taotlused lihtsalt teadmiseks. Tenor Mehis Tiits, Estonia solistitrupi üks uuemaid liikmeid, tegi mitu kaalukat etteastet kui noor Kálmán, veel võib tõsta esile René Soomi, kelle vokaalsetele võimetele lisanduv näitlejapotsiaal tuleb

selles vallas iseäranis kasuks. Kálmánile auaarialase nimetust pakkuma tulnud nahkmantlis ja käesidemega tüüp, kes oleks justkui „Heliseva muusika“ ekraniseeringust välja karanud, eemaldus järsult üldiselt tinglikust ja laugest lavakeelest, aga see on lavastuse probleem.

Saalis ekraanidel jooksvast tekstist on palju kasu, kuivõrd vokaalnumbrites ei olnud kerge sõnu jälgida. Seda ei saa siiski panna alati esitaja süüks, sest eestikeelsed tõlked on mõnel puhul arhailiselt sõnarohked ja ajavad paremgi tahtmise juures keele sõlme. Numbrid on valitud nii, et õhtu esimene pool on hoogne, teises pooles, kui jutuks tuleb sõja eelõhtu ja opereti käekäik muusikalidest vaimustunud maailmas, sagedevad mõtlikumad hetked. Pali Rácz

laulu resignatsioon („Nii see läks, nii see läks, on möödas kõik ...“) on seatud iseloomustama Kálmáni enda saatust, kes justkui saavutas kõik, aga soovinuks siiski enam.

Kontsertlavastuse määratluse tõttu ei äratanud „Operetikuningas“ algul erilisi lootusi. Ometi tundub tagantjärele, et mingil (pooltahtmatul?) moel võtab see kokku opereti kui žanri põhiprobleemid. Operetil on tugev potentsiaal olla päevakajaline, kuid samal ajal hindame seda eriti just teatava ajakohatuse tõttu, mis oma minnalaskmises on peaaegu nihilistlik. Laulja maskil on suunurgad ülespidi ja tantsijad võivad koreograafilistes numbrites väänata kas või jala kukla taha, aga siiski jääb lõpuks esikohale resigneerunud meeleolu – justkui oleks sajandi lõpp saanud sajandi keskel. Operetilikkude löbu tumestab teadmine sellest, et kõik on kaduv ja head ajad mööduvad. „Operetikuningas“ osutab operetile kui žanrile, mis on saanud iseendast teadlikuks.

Kõlaga üdini tungivad keelpillid

Sel õhtul jäid kõrva hästi välja töötatud ja läbitunnetatud karakterid, detailide täpsust hägustas vastupandamatult jõuline, kuid ka atraktiivne hoog ja mängulust.

Kontsert „Tippsolistid: Janne Nisonen“
12. I Tallinna Filharmoonia Mustpeade maja valges saalis. Solist (viul) ja dirigent Janne Nisonen ja Tallinna Kammerorkester. Kavas Carl Philipp Emanuel Bachi, Johann Sebastian Bachi, Sebastian Fagerlund ja Béla Bartóki muusika.

TALVI NURGAMAA

Tallinna Kammerorkester on Eestis ainus suuremate instrumentaalkoosseisudest, kelle kontsertidel käies tajun peaaegu eranditult, et ka mängijatele on iga kontsert eriline sündmus. Selle muusikakollektiivi üks äratuntav ja olulisim omadus on eriline, orkestri nime vääriline kammermuusikalik paindlikkus ja tähelepanelikkus. Nendele omadustele on viimaste aastatega lisandunud väga täpne ja maitsekas artikulatsioon ning eri ajastute muusika diferentseeritud, kuid koosseisuühne stiilitaju. See on kindlasti ka põhjus, miks sarja „Tippsolistid“ raames Tallinna Kammerorkestrit kontsertmeistri, solisti ja dirigendina juhatanud Janne Nisonen muusikutega nii hea kontakti saavutas. Sel õhtul jäid kõrva hästi välja töötatud ja läbitunnetatud karakterid, sama võib öelda ka detailide kohta. Detailide täpsust hägustas vastupandamatult jõuline, kuid ka atraktiivne hoog ja mängulust. Kontsert ei olnud tehniliselt ja koosmänguliselt kindlasti perfektne, kuid selle korvas vähemasti minu meelest väga tervitatav katsetamisvalmidus.

Kontserdikava ülesehitus oli üsna traditsiooniline: esimeses pooles kõlasid

Kontserdi esimeses pooles mängis Janne Nisonen Carl Philipp Emanuel Bachi sümfoonia kontsertmeistrina orkestris kaasa ning soleeris Johann Sebastian Bachi viiulikontserdis, teises pooles oli ta dirigent. Rene Jakobson

Carl Philipp Emanuel Bachi sümfoonia nr 5 h-moll ja Johann Sebastian Bachi viiulikontsert E-duur, teises pooles aga soome helilooja Sebastian Fagerlund teos „Strings to the Bone“ ehk „Üdini keelpillid“ ja kammerorkestri repertuaari tõeline pärl – Béla Bartóki divertissement. Seejuures esimeses pooles mängis Janne Nisonen Carl Philipp Emanuel Bachi sümfoonia kontsertmeistrina orkestris kaasa ning soleeris Johann Sebastian Bachi viiulikontserdis, teises pooles kehastus ta dirigendiks. Carl

Philipp Emanuel Bachi sümfoonia sütitas esimestest hetkedest kuulaja tähelepanu mängulisuse ja kontrastidega. Elurõõmsalt hooga joonega Nisonenil on anne nii mängija kui ka dirigendina musitseerides ilmekalt esile tuua ka oma lavapartnerid – seda nii Bachi teoses viiulisolistina kui ka dirigendina Bartóki teoses, kus olid väga ilusad keelpillirühmade kontsertmeistrite soolod. Bachi viiulikontserdis oli Janne Nisoneni mäng kohati balansilt suisa heas mõttes mittesolistlik: ta oskas teistele

instrumendigruppidele rännanud polüfoonilisele materjalile vajalikku mänguruumi anda. Johann Sebastian Bachi kontserdi keskmine osa *adagio* oli aga lüürilise ja ekspressiivse piire kompava agoogika ja kõlakäsitlusega. Kuigi Bachi viiulikontserdis oli Nisoneni mõõdukalt hästi kuulda, oli selle esitus üks vähe-seid kordi Tallinna Kammerorkestrit kuulates, kui tabasin end mõttelt, et just siin oleks võinud orkester mängida väiksema koosseisuga.

Järg pöördel.